

Met zijn allen in de TGV op weg

Te vaak valt je bij het lezen van wer-
vende teksten voor dit of dat festival de
grote verwarring op onder de bevlo-
gen promotoren. Allemaal worden ze
gedreven door een grote haast. Alle-
maal willen ze zo snel mogelijk het
postmodernisme achter zich laten. En
hierbij gaan ze in hun modieuze tijds-
ongebondenheid nogal slordig te
werk. In hun op drift geraakte teksten
scheren de woorden over de dagelijk-
se realiteit heen om na het einde van
hun vlucht met een grote snelheid
naar de auteur terug te keren. Met
een immense kracht wordt het vluchtig
in elkaar geknutselde proza opgebla-
zen. Uit pure wanhoop over hun mis-
lukte teksten of louter om de aandacht
af te leiden proklameren de goed
betaalde copywriters een nieuwe
trend. Zo blijkt -als wij de kunstmake-
laars moeten geloven- de kunst
momenteel het station van de banale
gewoonteprodukties gepasseerd te
zijn om door het voertuig van de
bezieling gestuurd te worden naar
een jenseits van de postmoderne
alledaagsheid.

Voor deze door het virus van de
snelheid aangestoken skribenten
is het postmodernisme een hin-
derlijk relict uit hun prille jeugd.
Met terugwerkende kracht
laten zij het postmodernisme in
1970 beginnen. In sneltrein-
vaart vegen zij een aantal
decennia bij elkaar. Voor hen
maakt het toch allemaal niet
uit: Het einde van de geschie-
denis is immers al afge-
kondigd. Deze snel-
heidsmaniakken
weten natuurlijk
al lang niet meer
dat de éminence grise
van het postmoderne den-
ken, Jean-François Lyotard,
pas in 1979 het postmo-
dernisme aan zijn kinderen

heeft uitgelegd. Dat is voor hen te lang
geleden.

Om hun heen zien de promotoren
van de nieuwste trend de godsdiensten
in elkaar storten. De slogan "God is
dood" van Nietzsche blijkt 120 jaar na
dato, maar nu verpakt in een surrea-
listisch getinte videoclip, alsnog een
verwoestende uitwerking te hebben op
de geloofsgenoten. Overal vallen de
volkeren massaal van hun geloof af.
Daarnaast-of deze ontwikkeling al niet

spektakulair ge-
noeg is- signa-
leren zij de
onder-
gang
van

de overheersende maatschappijopvat-
tingen -welke dat zijn blijft natuurlijk
onvermeld.

In hun beschouwingen blijkt Nijme-
gen het epicentrum te zijn waar de
moderne ideologieën met een onge-
looflijke klap op elkaar zijn gebotst.
Nijmegen verdient volgens deze lie-
den dezelfde status te krijgen als Sara-
jevo, maar dan wel als de stad waar de
ingrijpendste ideologische veldslagen
hebben plaatsgevonden. Maar de stad
verdient meer, zij zal in de geschiede-
nisboeken moeten worden bijgeschre-
ven als de historische site waar het
einde van de geschiedenis is afgekon-
digd. Terwijl in de rest van Nederland
een lichte bries waaide die een gerin-
ge bewustzijnsverandering teweeg-
bracht bij het denkend deel der natie,
trilde de Keizer Karelstad vanwege
ideologische naschokken op haar
grondvesten. Maar ook daar trok na
verloop van tijd de splijtstof op en
keerde de rust weer. Vanuit de Waal-
stad werd sindsdien het postmoder-
nistisch gedachtengoed over alle
windstreken verspreid.

Zelfs wanneer je je nog zou
bedienen van een modernisti-
sche methode die ooit "objektie-
ve" geschiedschrijving werd
genoemd, dan zou je al snel tot
de konklusie komen dat ook in
de jaren zeventig slechts een
handvol intellectuelen bevlo-
gen was van modernistische
maatschappijopvattingen. Zo
nu en dan wil deze voormalige
ijzeren cohorte op verjaardags-
partijtjes als ze goedge-
mutst zijn,
nog wel verha-
len over hoe zij
gezweet hebben
om het dialektisch
materialisme aan de
arbeiders uit te leggen.

Het is alom bekend dat
men in Nederland over het

naar een bezielde samenleving

engagement van de kunstenaar beter kan zwijgen. De geëngageerde kunstenaar is er zelfs nog niet op een geamputeerde hand te tellen. Maar in Nijmegen was de situatie kennelijk anders. Het overgrote deel van de kunstenaars aldaar had in de jaren zestig "de allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie" vaarwel gezegd om zij aan zij met het proletariaat de klassenstrijd uit te vechten. Opgelucht haalden de kunstenaars in de jaren tachtig adem toen zij de loodzware last van het engagement van zich afschudden om het postmodernisme te omhelzen dat hen alle ruimte bood om te werken aan een vrije en ongebonden kunst. Maar het "anything goes" sloeg niet goed aan op de kunstzinnige optiebeurs. Vanuit een, zo wordt ons verteld, "oprechte" gedrevenheid gingen de kunstenaars op zoek naar gebieden die aan gene zijde van de dagelijkse ervaring gesitueerd zijn. Door hun heroïsche tocht waarbij zij de strijd aanboden met tragiek (sic), leven en dood ontstegen zij het postmodernisme.

Je hoeft toch geen eerstejaarsstudent in de postmoderne logika te zijn om te kunnen vaststellen dat leven en dood alledaagse fenomenen zijn. Maar de postpomo's zijn dan ook bevlogen, zij vliegen losgeraakt van de dagelijkse werkelijkheid rond in de virtuele ruimte. Zij zijn het zicht op de werkelijkheid al lang uit het oog verloren.

men of kunstwerken. Het effectieve nut van een investering in de kunst is geen onderwerp van discussie meer, evenmin behoeft men te twijfelen aan de rol en de functie van de wetenschappelijke disciplines als kunstgeschiedenis, kunsttheorie of filosofie om het nut van de kunst te bewijzen. De lieden die hiermee hun brood verdienen gehoorzamen immers aan trends die door de spektakelindustrie worden opgelegd.

De promotoren van de kunst zijn niet meer in staat ook maar een enkele kritische kanttekening te plaatsen bij de

huidige ontwikkeling. Hun openlijke instemming met trends is een pose geworden die er slechts toe dient de postmoderne kryptisch geformuleerde schriften dragelijk te maken die zij schrijven ter meerdere glorie van zichzelf en natuurlijk van de kunstindustrie. Hun irritante minachting voor de tegenstelling, hun hartstochtelijke pleidooien voor achterhaalde esthetische waarden, hun ziekelijke verheerlijking van de kunstenaar hebben werkelijk walgelijke vormen aangenomen.

René Sanders

Voor kunstenaars of ze nu postmodern of beziel worden genoemd geldt nog maar één wet en dat is de wet van de kommercie. Kunstenaars hebben allang afgerekend met het vernieuwen van bepaalde kunstvor-

